

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu w dniu 12 stycznia 2024 r. w Warszawie
sprawy sędziego Sądu Rejonowego w G. E. T. - dotyczącej wniosku obrońcy
sędziego Sądu Rejonowego w G. E. T. - sędziego Sądu Rejonowego w B. J. K. z
dnia 27 grudnia 2023 r. o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Dobrowolskiego
wymogów niezawisłości i bezstronności

postanowił:

odrzucić wniosek

UZASADNIENIE

1. Obrońca w postępowaniu dyscyplinarnym sędzi E. T., powołując się na art. 29 § 5 i § 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej - u.SN), złożył wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego.
2. W uzasadnieniu wniosku obrońca wskazał, że Marek Dobrowolski powołany został na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa z 28 sierpnia 2018 r., ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Tymczasem Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana wskazaną ustawą nie była organem tożsamym z organem konstytucyjnym, o którym mowa w art. 187 Konstytucji z uwagi na

wybór członków – sędziów przez Sejm. Wnioskodawca wskazał, że już sam udział w konkursie przed taką Krajową Radą Sądownictwa powoduje uznanie, że sędzia ten nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i powołał się w tym zakresie na uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1-20).

3. Wnioskodawca wskazał na okoliczności dotyczące sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego, a towarzyszące jego powołaniu tj. „sam fakt zgłoszenia się pracownika naukowego w stopniu doktora habilitowanego nauk prawnych, który w przeszłości miał silne związki z władzą wykonawczą, gdyż w latach 1998-2000 pracował w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i w Rządowym Centrum Legislacji (ponadto w latach 2000-2006 pracował w Instytucie Pamięci Narodowej) zobowiązanego przecież do respektowania prawa, do udziału w wadliwej procedurze nominacyjnej, a w szczególności udziału w konkursie przed niekonstytucyjnym i upolitycznionym organem w celu uzyskania nominacji (tj. dla indywidualnego awansu zawodowego) (...) prowadzi do powstania poważnych wątpliwości co do etyczności zachowania, a w konsekwencji może prowadzić do naruszenia tego minimalnego standardu niezależności, bezstronności i niezawisłości sędziowskiej”.
4. Wnioskodawca podkreślił również fakt, iż sędzia Sądu Najwyższego Marek Dobrowolski rozpoczął pracę w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, która zgodnie z orzeczeniem TSUE z 21 grudnia 2023 r. w sprawie C-718/21 nie jest niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy.
5. Ponadto wnioskodawca wskazał na postępowanie sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego po jego powołaniu przywołując w tym zakresie orzeczenia Sądu Najwyższego wydane z jego udziałem (zwłaszcza postanowienie SN z 13.09.2023 r. w sprawie II ZO 71/23 oraz uchwałę SN z 19.01.2023 r. w sprawie II ZIZ 15/22).

6. Wnioskodawca podkreślił także, że złożony wniosek ma związek z okolicznościami sprawy, ponieważ wobec sędzi E. T. toczy się postępowanie dyscyplinarne za zwykłą działalność orzeczniczą, która powinna być wyłączona spod kognicji sądów dyscyplinarnych. Ponadto sędzia E. T. była aktywną uczestniczką debaty publicznej, w której wielokrotnie wypowiadała się publicznie w sposób krytyczny w odniesieniu do sędziów, którzy otrzymali nominacje z udziałem KRS ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

7. Wniosek podlegał odrzuceniu.
8. Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności sędziego). Artykuł 29 § 9 u.SN stanowi, że wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien - pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 u.SN) - czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2).
9. W założeniu ustawodawcy wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, powinien zatem wskazywać okoliczności, do których odwołuje się art. 29 § 5 u.SN, tj.: 1) towarzyszące powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej), 2) dotyczące jego postępowania po powołaniu (przykładowo oświadczenia lub wypowiedzi publiczne sędziego), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do

spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, 3) świadczące o tym, że tak ujęty deficyt niezawisłości bezstronności, może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Brak któregokolwiek z tych trzech elementów musi skutkować uznaniem, że wniosek nie spełnia wymagań określonych w art. 29 § 9 u.SN.

10. Wbrew wskazanym wymogom obrońca sędzi E. T. nie wykazał żadnych konkretnych okoliczności towarzyszących powołaniu Marka Dobrowolskiego na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, ani okoliczności dotyczących jego postępowania po powołaniu, które wypełniałby ustawowe przesłanki z art. 29 § 9 u.SN. Wniosek obrońcy sprowadza się jedynie do polemiki z przyjętymi w obecnym ustawodawstwie rozwiązaniami systemowymi odnośnie kształtu Krajowej Rady Sądownictwa. Polemika ta w oczywisty sposób nie może być uznana za spełniającą warunki z art. 29 § 5 u.SN, które w zamiarze ustawodawcy muszą odnosić się do zindywidualizowanego sędziego, mającego orzekać w konkretnej sprawie. Ustawowych przesłanek w żadnym wypadku nie spełnia powołanie się na fakt pracy sędziego w urzędach rządowych w okresie około 20 lat przed powołaniem na stanowisko w Sądzie Najwyższym, ani treść orzeczeń wydanych z udziałem sędziego.
11. Wniosek nie zawiera także żadnych dowodów, o których mowa w cyt. przepisie, a powołanie się na informacje dostępne w Internecie należy uznać za niewystarczające.
12. W ocenie Sądu Najwyższego wniosek nie spełnia zatem warunków formalnych z art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 u.SN, a więc na podstawie art. 29 § 10 u.SN podlega odrzuceniu bez wzywania do usunięcia braków.
13. W niniejszej sprawie wydane zostało zarządzenie Prezesa SN kierującego pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej o przyjęciu wniosku. Jednakże należy podkreślić, że dostrzeżenie braków formalnych na późniejszym etapie nie wyłącza obowiązku odrzucenia wniosku, który w sposób oczywisty nie

spełnia wymogów przewidzianych w ustawie (zob. postanowienie SN z 1 sierpnia 2023r., I ZB 43/22).

14. Sąd Najwyższy co do odrzucenia wniosku orzeka w składzie jednoosobowym, co wynika z art. 30 § 2 k.p.k. w zw. z art. 29 § 24 u.SN. Postanowienie w tym przedmiocie może więc być na ogólnych zasadach wydane przez sędziego sprawozdawcę (zob. postanowieni SN z 13 grudnia 2022 r., I ZB 60/22).
15. Niezależnie od tego, wnosząc o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności w oparciu o okoliczności dotyczące jego powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., wnioskodawca dąży *de facto* do naruszenia zakazu z art. 29 § 3 u.SN, w myśl którego niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.
16. Należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 29 § 2 u.S.N. w ramach działalności Sądu Najwyższego lub jego organów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa, stosownie zaś do art. 29 § 3 u.S.N. niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Jakkolwiek uchwalenie art. 29 § 2 i § 3 u.S.N. zostało ocenione jako skutkujące uchybieniem przez Rzeczpospolitą Polską zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, jak również na mocy zasady pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej (wyrok TSUE z 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21), to jednak jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, niedopuszczalne jest wywodzenie z Traktatu o Unii Europejskiej kompetencji do oceny prawidłowości lub skuteczności procesu nominacyjnego na stanowisko sędziego. W szczególności w sentencji wyroku z 7 października 2021 r., K 3/21

(OTK ZU 65/A/2022) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 19 ust. 1 akapit drugi i art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej w zakresie, w jakim – w celu zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii oraz zapewnienia niezawisłości sędziowskiej – przyznają sądom krajowym (sądom powszechnym, sądom administracyjnym, sądom wojskowym i Sądowi Najwyższemu) kompetencje do a) kontroli legalności procedury powołania sędziego, w tym badania zgodności z prawem aktu powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, są niezgodne z art. 2, art. 8 ust. 1, art. 90 ust. 1 i art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, b) kontroli legalności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa zawierającej wniosek do Prezydenta o powołanie sędziego, są niezgodne z art. 2, art. 8 ust. 1, art. 90 ust. 1 i art. 186 ust. 1 Konstytucji, c) stwierdzania przez sąd krajowy wadliwości procesu nominacji sędziego i w jego efekcie odmowy uznania za sędziego osoby powołanej na urząd sędziowski zgodnie z art. 179 Konstytucji, są niezgodne z art. 2, art. 8 ust. 1, art. 90 ust. 1 i art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

17. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznaje, iż z powyższego wyroku TSUE z 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21 nie można wywodzić kompetencji sądu polskiego do pomijania stosowania przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym we wskazanym zakresie, jako że wywodzona z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej norma nie obowiązuje w polskim porządku konstytucyjnym i jako taka nie jest objęta zasadą pierwszeństwa prawa Unii (zob. SN w postanowieniu z 10 stycznia 2024 r. w sprawie I ZB 116/23).
18. Ponadto należy podkreślić, podzielając stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 10 stycznia 2024 r. w sprawie I ZB 116/23, że kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa nie jest dopuszczalne już w świetle wskazanej wprost w art. 7 Konstytucji zasady legalizmu. W odniesieniu do organów konstytucyjnych, w konsekwencji także osób wchodzących w ich skład, odpowiednia norma kompetencyjna obejmująca umocowanie sądu lub innego organu władzy publicznej do oceny, a w

konsekwencji ewentualnego podważania umocowania tych organów do skutecznego realizowania powierzonych zadań, powinna wynikać z samej Konstytucji. W tożsamy sposób należy ocenić ewentualną dopuszczalność ustalania lub oceny przez sąd zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. W obowiązującym porządku konstytucyjnym jedynym organem powołanym do podważenia normatywnej podstawy prawnej powołania lub uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości przez sędziego Sądu Najwyższego, jest wyłącznie Trybunał Konstytucyjny, który jednak również nie ma zasadniczo kompetencji do oceny skutków niekonstytucyjności w zakresie dotyczącym indywidualnych aktów stosowania prawa. W odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego powołanych do pełnienia urzędu po 2017 r., nie tylko jednak nie zostało wzruszone domniemanie konstytucyjności, lecz przeciwnie – Trybunał Konstytucyjny potwierdził zgodność z adekwatnymi wzorcami konstytucyjnymi składu osobowego Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017r. (wyrok TK z 25 marca 2019 r., K 12/18, OTK ZU nr 17/A/2019).

19. Wniosek w niniejszej sprawie podlega więc odrzuceniu nie tylko z powodu braków formalnych (art. 29 § 10 zdanie pierwsze u.SN) ale także dlatego, że w sposób niedopuszczany (art. 29 § 10 zdanie drugie u.SN) odwołuje się do kwestionowania podstawy prawnej procesu nominacyjnego sędziego Sądu Najwyższego, czym w istocie podważa powszechnie obowiązujące normy prawne, w tym przede wszystkim skuteczność konstytucyjnej inwestytury sędziowskiej dokonywanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 179 Konstytucji).

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]

